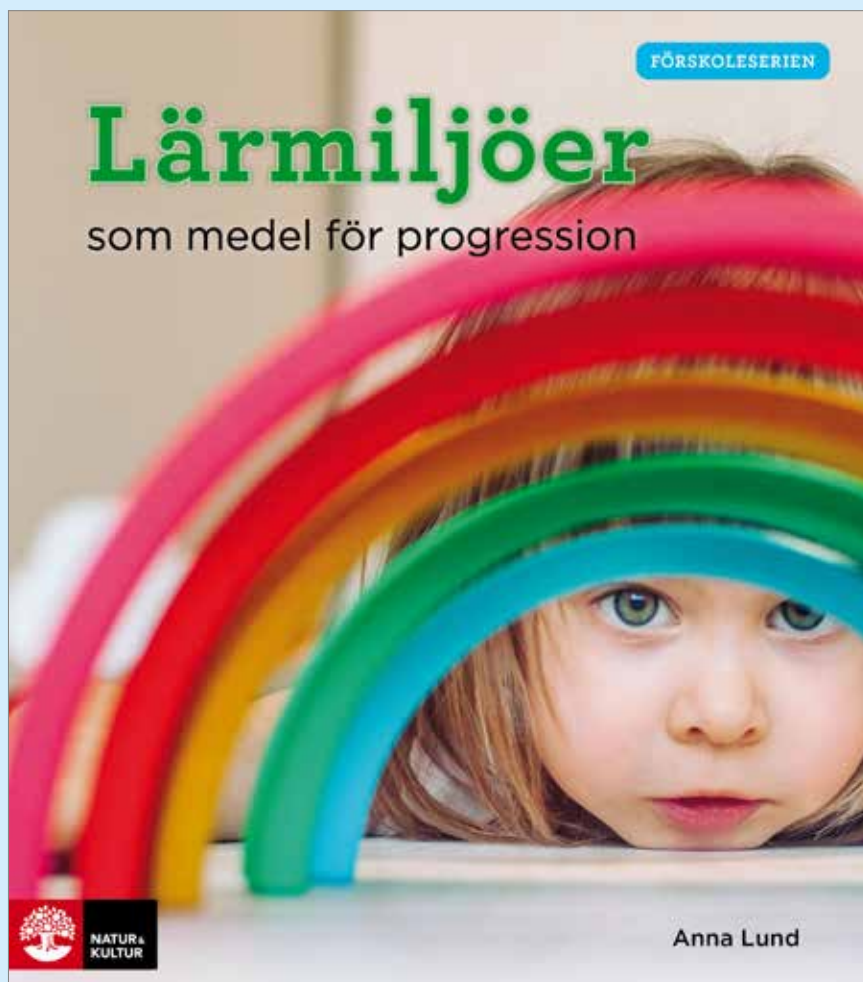

FÖRSKOLESERIEN

Studiehandledning

Lärmiljöer

som medel för progression

Natur & Kultur

Studiehandledning

Lärmiljöer

som medel för progression

Miljöns betydelse för barnens lärande är något som ofta engagerar. Med hjälp av olika material och möbler kan vi skapa rum som väcker lust att utforska, veta mer och prova. Utformningen av miljön är en viktig pusselbit i vårt uppdrag – att löpande ge barnen nya utmaningar som bidrar till att utveckla deras kunskaper, i deras egen takt. För att göra det är det bra att vara nära de teoretiska perspektiv som finns och som pedagog förstår olika begrepp kopplat till miljön. Det är också av värde att förstå hur man påverkar barnens möjlighet till interaktion med miljön beroende på hur man själv tänker och gör. Det är också viktigt att designa för en tillgänglig och utforskande miljö över hela förskolan för att säkerställa kvalitet i alla hörn, oavsett vilka pedagoger som arbetar var på förskolan.

Mitt råd är att läsa bokens kapitel flera gånger och fokusera på att vända och vrida på tankarna, snarare än komma fram till snabba lösningar. Försök hitta så många olika lösningar som möjligt och reflektera och ställ hypoteser. Det gör heller inget om ni inte kommer fram till något vid första eller andra träffen. Låt era tankar sjunka in och återkom till dem vid senare tillfällen. Kanske tänker ni annorlunda andra gången ni läser?

Alla deltagare behöver ha ett eget exemplar av boken för att kunna förbereda sig inför det gemensamma arbetet och för att vid behov kunna gå tillbaka till det hen läst.

Upplägg

Inför varje träff är det bra att inleda med att alla deltagare får fem minuter enskilt i tystnad att tänka kring det ni avser samtala om. På så sätt ger ni er bättre förutsättningar att fokusera och hitta ert eget resonemang.

Jag rekommenderar er att starta med Träff 1 som är ett möte med er själva. Denna träff blir viktig då ni ger er själva förutsättningar att förstå ert eget resonemang innan ni möter era kollegor. Genomför därefter Träff 2 där fokus ligger på era gemensamma ställningstaganden. För Träff 3–4 kan ni själva välja ordning. Ni väljer också hur många gånger ni behöver för en träff. Stanna gärna kvar i första eller andra träffen om ni känner att ni inte känner er klara.

Tanken med handledningen är att ni ska närma er både varandra och er själva samt förstå de processer som sker och hur ni kan utveckla dom ytterligare. Därför finns ingen exakt tidsåtgång då det behöver ta olika lång tid beroende på vad ni har behov av. Ett riktmärke är 1–2 timmar per träff med ca 2–4 veckor mellan varje träff. Välj en fokushållare, en dokumentatör och samtalsledare för träffarna 2–4.

Inför träff 1

- Läs sidorna 18–54

TRÄFF 1 Skapa samsyn kring material

De vuxnas agerande i förskolan påverkar den utbildning och den undervisning som bedrivs. Vi behöver rikta blicken mot oss själva och synliggöra vår inverkan och påverkan via våra val. Genom att ha kännedom om våra ageranden kan vi lättare försöka förstå hur vi ser på material och miljö och tar in vår omgivning. När vi hittar drivkraften och det som motiverar oss kan vi stödja denna process.

Gör så här

Den första träffen är tänkt att varje person själv arbetar med frågorna nedan som ett sätt att närma sig sina egna resonemang och få tid till eftertanke. Ni kan med fördel avsätta en tid för detta gemensamt men att ni var och en sitter ostört. Skriv ner svaren på frågorna och ta med dem till träff 2.

Frågor

- Hur ser jag på lärandet? Ser jag det som linjärt eller rhitzomatiskt? Hur syns det i min vardag som pedagog att jag tänker som jag gör?
- Vad betyder likvärdighet kopplat till förskolan och dess material och miljö enligt mig? Ge exempel på likvärdiga miljöer.
- Vilka material känner du att du skulle behöva lära dig mer om?
- Hur viktig är miljön i relation till pedagog och barn tänker jag? Ge exempel.
- Vilken undervisningsmiljö ligger dig närmst utifrån hur du resonerar och agerar?
- Hur tänker du kring riskfylld kontra utmanande miljö? Vilka material är riskfyllda och varför?

Vilka material anser du är;

- Självklara
- Omständiga
- Farliga
- Omständiga

Inför träff 2

- Förbered dig genom att kort berätta om dina tankar från Träff 1
- Läs sidorna 56–80

TRÄFF 2 Pedagoger i miljön

Det är nu dags att övergå till den gemensamma reflektionen och ta reda på hur den kan ge kraft och energi till vår gemenskap. Våra egna tankar och vår kunskap om miljön, materialet och lärandet påverkar hur vi arbetar med barnen och i miljön. Attityder och agerande i miljön från oss vuxna får effekt på vilken progression som är möjlig.

I det här kapitlet fokuserar vi på pedagogens relation till och syn på materialet och vilken betydelse det får för hur vi agerar med ett material. Relationen pedagog–material påverkar vilken relation barnen får möjlighet att skapa till materialet.

Gör så här

Placera er 3–4 personer i varje grupp. Är ni flera avdelningar så blandar ni pedagoger från olika avdelningar och olika yrkeskategorier. Varje grupp utser en antecknare, samtalsledare och fokushållare.

Låt varje person berätta sina svar på frågorna i Träff 1 (max 5 min/person).

Gå sedan igenom frågorna nedan, en i taget. Se hellre till att ni hinner prata igenom en fråga ordentligt framför att skynda er vidare till nästa. Boka hellre in fler tider för detta innehåll om tiden känns knapp.

Frågor

- Hur kan vi ta avstamp i vårt eget tänkande för att hitta en gemenskap?
- Vilka gemensamma ställningstaganden kan vi se?
- Vilka gränser finns i våra miljöer idag kopplat till barnens utforskande?
- Hur kan vi utveckla vårt arbete med att synliggöra och dokumentera barnens progression?
- Vilka lärområden i läroplanen skulle vi behöva lära oss mer om för att kunna utmana barnen vidare?
- Hur ser vi på bedömning i relation till barns lärande? Vad är bedömning i förskolan?
- Hur använder vi våra lokaler? Kan vi optimera användandet och skapa nya möjligheter?

Är ni uppdelade i mindre grupper återsamlas ni i helgrupp när ni gruppvis arbetat er igenom frågorna. Låt antecknarna i varje grupp sammanfatta det gruppen samtalat om både muntligt och genom att anteckna på exempelvis en whiteboard.

Inför träff 3

- Läs sidorna 82–120

TRÄFF 3 Designa miljö och material för att främja lärande

Under denna träff fokuserar ni på att samtala om hur ni kan ge barnen optimala förutsättningar att få möta allt de har rätt till. Det krävs att vi designar för att läroplanen syns i sin helhet i miljöerna. Genom att introducera materialen och ha en plan för hur de första mötena mellan barn och material ska utformas kan vi lägga en bra grund för den fortsatta utvecklingen.

I designen av miljön blir relationerna barn– pedagog–miljö, tillsammans med vårt sätt att organisera barngrupperna, viktiga för att skapa goda förutsättningar för progression.

Gör så här

Placera er max 3–4 personer i varje grupp. Är ni flera avdelningar så blandar ni pedagoger från olika avdelningar och olika yrkeskategorier. Varje grupp utser en antecknare, samtalsledare och fokushållare.

Gå sedan igenom frågorna nedan, en i taget. Se till att ni hinner prata igenom en fråga framför att skynda er igenom. Boka hellre in fler tider för detta innehåll om tiden känns knapp.

Frågor

- Hur syns det att vår miljö är tillgänglig för barnen?
- Hur ser vi på regler kopplat till material? Vilka behöver vi ha och varför?
- Vad blir viktigt i förberedelsen och utformningen av våra olika miljöer?
- Hur kan vi utveckla våra miljöer så läroplanen blir än mer synlig?
- Hur påverkar vår organisering av barngruppen barnens relation och utforskande av material?
- Hur arbetar vi med introduktion av material? Vilka material är viktiga att introducera?
- Hur kan vi skapa ytterligare möjligheter till progression genom vårt material?

Inför träff 4

- Läs sidorna 122–145

TRÄFF 4 Den röda tråden

I det här träffen fokuserar ni på att hitta sätt att skapa progressionen under barnets hela förskoletid och säkerställa att det finns en röd tråd mellan avdelningarna. Det som sker på en avdelning bör påverka den andra.

Vi kan med hjälp av materialet se till att det sker en progression med löpande utmaningar och nya upptäckter. Genom att strukturera upp vårt arbete med progressionen och lägga en plan för vad barnen ska få möta och när går det att skapa bättre möjligheter till likvärdiga förutsättningar.

Gör så här

Arbeta er igenom frågorna nedan tillsammans. Låt en person anteckna.

Sammanfatta sedan gemensamt och fundera hur ni önskar utveckla ert arbete utifrån svaren. Hur ska ni förverkliga det?

Frågor

- Vilka likheter/skillnader finns i designen av våra miljöer på avdelningarna?
- Vad behöver vara lika för att annat ska vara olika?
- Hur skulle vi kunna skapa nya möjligheter till progression genom utforskande arbetssätt?
- Hur tar vi reda på barnens nuvarande kunskaper innan vi påbörjar ett nytt område?
- Hur skulle miljön kunna byggas upp för att möjliggöra utforskande kopplat till progression genom hela dagen?

Avrundning

Jag hoppas att denna handledning kan dig och ditt arbetslag på vägen i att hitta skapa en miljö där progressionen får ta plats och där ni hittar både er själva, varandra och er gemenskap i relation till materialet – för att skapa goda möjligheter för barnens lärande och utveckling. Stort lycka till i den fortsatta utvecklingsresan!